

УДК 657.1

ВЕКСЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ: БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Коблянська Олена Іванівна,
доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: elenakob@ukr.net

Коблянська Галина Юріївна,
кандидат економічних наук,
асистент кафедри обліку і аудиту
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
e-mail: elenakob@ukr.net

Гаркава Юлія Олександрівна,
магістр кафедри обліку і аудиту
Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: garkava_yulia@mail.ua

Анотація. Висвітлено теоретичні, методичні та практичні питання бухгалтерського і податкового обліку вексельних операцій. Обґрунтовано доцільність застосування векселів як засобу платежу між підприємствами. Проведено дослідження типових вексельних операцій із застосуванням методики їх відображення в обліку на практичних прикладах. Розглянуто останні зміни, що передбачені Податковим кодексом, щодо питань оподаткування вексельних операцій, наведено відповідні приклади.

Ключові слова: простий вексель, переказний вексель, придбання вексельних бланків, видача і погашення векселя, Податковий кодекс України.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 4; бібл.: 13.

BILL TRANSACTIONS: ACCOUNTING AND TAXATION

Koblyanska Helena,
Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of the Department of Accounting and Auditing
of the Banking Institute of Technology and Business
of SHEI «Banking University»
e-mail: elenakob@ukr.net

Koblyanska Galina,
Ph. D. in Economics, Assistant of the Department of Account and Audit
of the Taras Shevchenko National University of Kyiv
e-mail: elenakob@ukr.net

Harkava Yulia,
Master Student of the Department of Accounting and Auditing
of the Banking Institute of Technology and Business
of SHEI «Banking University»
e-mail: garkava_yulia@mail.ua

Abstract. The article is devoted to methodological issues of accounting and tax accounting of bill transactions. Considered the relevance of the use of promissory notes as means of payment between enterprises. It is proved that a large number of details and special design requirements increase the danger of recognition of the bill void and the possibility of cancellation, and present it for payment. The positive role of bill operations because the bill does not depreciate, reduce the requirement for cash. Determined that the legal-normative base of bill circulation in Ukraine

requires further improvement taking into account international practices. The study of the model of bill transactions with the use of methods of their accounting on practical examples. The latest changes introduced by the Tax code on taxation of bill transactions, the appropriate examples are given.

Keywords: promissory note, bill of exchange, purchase bill forms, issuance and repayment of a note, the Tax Code of Ukraine.

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 4; bibl.: 13.

ВКСЕЛЬНЫЕ ОПЕРАЦИИ: БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ И НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ

Коблянская Елена Ивановна,
доцент, кандидат экономических наук,
доцент кафедры учета и аудита
Института банковских технологий и бизнеса
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: elenakob@ukr.net

Коблянская Галина Юрьевна,
кандидат экономических наук,
ассистент кафедры учета и аудита
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко
e-mail: elenakob@ukr.net

Гаркавая Юлия Александровна,
магистр кафедры учета и аудита
Института банковских технологий и бизнеса
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: garkava_yulia@mail.ua

Аннотация. Освещены теоретические, методические и практические вопросы бухгалтерского и налогового учета вексельных операций. Обоснована целесообразность применения векселей как средства платежа между предприятиями. Проведено исследование типовых вексельных операций с применением методики их отражения в учете на практических примерах. Рассмотрены последние изменения, предусмотренные Налоговым кодексом, по вопросам налогообложения вексельных операций, приведены соответствующие примеры.

Ключевые слова: простой вексель, переводной вексель, приобретение вексельных бланков, выдача и погашение векселя, Налоговый кодекс Украины.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 4; библи.: 13.

Вступ. У сучасних умовах чинне законодавство дозволяє для суб'єктів підприємницької діяльності використовувати векселі у своїй діяльності для вирішення низки виробничих питань. Проте в переважній більшості підприємства не застосовують при розрахунках векселі, оскільки не всі суб'єкти господарської діяльності готові працювати з таким способом розрахунків: в умовах сучасності відчувається потреба в наявності грошових коштів перш за все на виплату заробітної плати, купівлю сировини та сплату податків. Малоінформованість про переваги і недоліки використання векселів, методики відображення операцій в обліку є однією з причин незначного застосування розрахунків векселями. Як наслідок, існує проблема, обумовлена необхідністю узагальнення інформації про типові вексельні операції та їх відображення в бухгалтерському і податковому обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і методичні аспекти обліку та контролю вексельних операцій розкрито в дослідженнях таких вітчизняних учених: І. Басова, Д. Вінокуров, А. Клименко,

М. Коцупатрий, О. Кушина та інші; особливості обліку векселів як фінансових інструментів розглянуто у працях закордонних учених (В. Галанов, Я. Міркіз, Г. Марковіц, П. С. Роуз, Дж. Тобін, Д. Швагер і багатьох інших), що розкривають це питання, ґрунтуючись на засадах розвиненої ринкової економіки.

Метою статті є дослідження особливостей бухгалтерського і податкового обліку вексельних операцій, узагальнення методики та організації обліку згідно із законодавством України, що є чинним.

Результати дослідження. Запропонований чинним законодавством порядок обліку цінних паперів (у тому числі векселів) потребує більш змістовних роз'яснень, оскільки мають місце протиріччя в нормах, зокрема це стосується питання оподаткування вексельних операцій, що здебільшого викликає перешкоди для суб'єктів підприємницької діяльності у використанні векселів для вирішення багатьох питань виробничої діяльності.

Кожна вексельна операція має свої особливості. Серед типових вексельних операцій виділяють: придбання вексельних бланків, видавання і погашення

простого векселя, видача і погашення переказного векселя.

Придбання вексельного бланка є початковим етапом подальшого обігу векселя. Поліграфічним способом виготовляють два види вексельних бланків типової форми: прості та переказні.

Згідно з вимогами рішення «Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми виготовлення вексельних бланків» від 03.09.2013 № 1681 Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку кожен бланк векселя має голографічний

захисний елемент, наскрізну нумерацію, що виконано захисною фарбою. Нумерація – це серія з двох літер і семизначний номер (літери серій визначаються окремо для бланків простого і переказного векселів). Система захисту вексельних бланків від можливих фактів шахрайства повинна включати елементи захисту паперу та елементи захисту, які здобуваються з використанням спеціальних засобів друку, елементів дизайну, спеціальних фарб і голографічного захисного елементу [5]. Вимоги до дизайну вексельних бланків наведено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Вимоги до дизайну виготовлення вексельних бланків

Елементи дизайну	Простий вексель	Переказний вексель
Антисканерна сітка	друк фарбою блакитного кольору	друк фарбою рожевого кольору
Растрові точки в місцях, призначених для заповнення	друк фарбою блакитного кольору	друк фарбою рожевого кольору
Лінія мікротексту	друк фарбою чорного кольору, напис «простий вексель»	друк фарбою чорного кольору, напис «переказний вексель»
Друк фарбою, не видимою при денному світлі, що набуває свічення при дії УФ-випромінювання	напис «простий вексель» набуває зеленого свічення	напис «переказний вексель» набуває жовтого свічення

Примітка. Розроблено і сформовано на основі проведених досліджень.

Виготовлення таких бланків підприємствами не допускається. Відповідно до Указу Президента України «Про сплату державного мита за вексельні бланки» вексельні бланки підприємства купують у комерційних банках України [6]. При придбанні покупець сплачує вартість бланка, державне мито і податок на додану вартість. Придбання вексельного бланка супроводжується оформленням таких документів:

- заява на придбання, в якій вказано вид вексельних бланків та їх кількість (подається у банк);

- документ, який підтверджує сплату державного мита (подається у банк);
- платіжне доручення (за вимогою банку).

Операції з придбання і списання вексельних бланків у бухгалтерському і податковому обліку відображаються таким чином. Наприклад, ТОВ «Омега» придбало 10 вексельних бланків у АКБ «Ві Ти Бі Банк» за ціною 30 грн за один бланк (у т. ч. ПДВ). Сума державного мита була сплачена одночасно з придбанням вексельних бланків. У звітному періоді було використано два вексельні бланки. Відображення операцій в обліку показано в *табл. 2*.

Таблиця 2

Операції з придбання і списання вексельних бланків у бухгалтерському і податковому обліку

№ пор.	Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн
<i>Придбання вексельних бланків</i>				
1.	Перераховано грошові кошти АКБ «Ві Ти Бі Банк» за 10 вексельних бланків	377	311	300
2.	Відображення права на податковий кредит	641	644	50
3.	Нараховано і сплачено суму державного мита	84	641	42,5
		92	84	
		641	311	
4.	Оприбутковано вексельні бланки	209	685	250
4.1.	Відображено оприбуткованих вексельних бланків на позабалансовому рахунку	08	-	250
5.	Списано нарахований раніше податковий кредит з ПДВ	644	685	50
<i>Списання вексельного бланка в момент видачі векселя</i>				
6.	Видано векселі	84	209	50
		949	84	
6.1.	Списано вексельний бланк	-	08	50
7.	Здійснено взаємозалік заборгованості	685	377	300

Примітка. Розраховано авторами.

Порядок видачі векселів регламентується Законом України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 № 2374-III. У статті 4 зазначено, що видавати прості і переказні векселі можливо лише для оформлення грошового боргу за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані послуги [4]. Тобто спочатку – поставка товару, виконання робіт, надання послуг, а потім – видача векселя. видача як простого, так і пе-

реказного векселів припиняє зобов'язання з оплати товарів (робіт, послуг) шляхом заміни зобов'язання відповідно до договору між продавцем і покупцем на вексельне зобов'язання. Документально видача векселя супроводжується оформленням таких документів.

Запис до реєстру виданих векселів (векселедавець зобов'язаний вести такий реєстр відповідно до статті 10 Закону України «Про обіг векселів в Україні» у

порядку, затвердженому Державною комісією з цінних паперів та фондовому ринку, від 03.07.2003 № 296) [8].

Вексель, який видається на території України і місце платежу за яким також на території України, складають державною мовою. Платіж за векселем на території України здійснюється тільки в безготівковій формі [4]. Законом України «Про обіг векселів в Україні» забороняється використовувати векселі як внесок до статутного фонду господарського товариства.

Видача і погашення простого векселя. Простий вексель містить зобов'язання векселедавця сплатити в зазначений строк визначену суму грошей векселедержувачеві. Реквізити простого векселя: назва «простий вексель», яка включена в текст документа і висловлена тією мовою, якою цей документ складений; безумовне зобов'язання сплатити визначену суму грошей; зазначення строку платежу; зазначення місця, в якому повинен бути здійснений платіж; найменування особи, якій або за наказом якої повинен бути здійснений платіж; зазначення дати і місця складання простого векселя; підпис особи, яка видає документ (векселедавець). Видача простого векселя означає прийняття векселедавцем зобов'язань сплатити вексель у зазначений строк [2]. На момент видачі простого векселя векселедавець повинен мати перед особою, якій чи за наказом якої повинен бути здійснений платіж, зо-

бов'язання, сума якого має бути не меншою, ніж сума платежу за векселем.

Існує відмінність у відображенні операцій із випуску і погашення векселя в бухгалтерському обліку продавця і покупця. Ця особливість полягає ось у чому. У продавця закривається дебіторська заборгованість за кредитом рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» і виникає заборгованість, яка відображається за дебетом рахунку 341 «Короткострокові векселі, отримані в національній валюті»; у покупця одночасно закривається кредиторська заборгованість за рахунком 631 «Розрахунки з вітчизняними поставальниками» і виникає заборгованість за кредитом рахунку 621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті».

Розглянемо відображення в обліку операцій із простим векселем (видача, погашення) на прикладі. Так, підприємство-продавець (векселедержатель) відвантажило товари на суму 24 000 грн (у тому числі ПДВ 4 000 грн) 1 жовтня 2014 року. Підприємство-покупець (векселедавець) видало продавцю простий відсотковий вексель. Відсотки за векселем нараховано за ставкою 18 відсотків річних і сплачено під час погашення векселя; 30 червня 2015 року вексель і нараховані за ним відсотки було погашено в повній сумі (табл. 3).

Таблиця 3

Облік операцій із простим векселем (видача, погашення)

№ пор.	Зміст операції	Дт	Кт	Сума
<i>Облік у покупця (векселедавця)</i>				
1.	Оприбутковано товари	281	631	20 000
2.	Відображено податковий кредит із ПДВ	641		4 000
3.	Списано вартість бланка векселя з позабалансового рахунку	-	08	25
4.	Відображено видачу простого відсоткового векселя продавцю	631	621	24 000
5.	Нараховано відсотки, що підлягають сплаті за векселем, на дату балансу 31.12.2014	952	684	900
6.	Відображено податковий кредит із ПДВ, розрахований виходячи з суми нарахованих відсотків	641	684	180
7.	Нараховано проценти, що підлягають сплаті за векселем, на дату балансу 30.06.2016	952	684	1 800
8.	Відображено податковий кредит із ПДВ, розрахований виходячи із суми нарахованих відсотків	641		360
9.	Відображено перерахування коштів у розмірі номінальної вартості векселя після пред'явлення векселя до оплати	621	311	24 000
10.	Відображено перерахування відсотків, нарахованих за векселем	684	311	3 240
<i>Облік у продавця (векселедержателя)</i>				
1.	Відображено продаж товарів	361	702	24 000
2.	Нараховано податкові зобов'язання із ПДВ	702	641	4 000
3.	Списано собівартість товарів	902	281	13 000
4.	Відображено отримання простого відсоткового векселя від покупця	341	361	24 000
5.	Нараховано відсотки, що підлягають отриманню за векселем, на дату балансу 31.12.2014	373	732	1 080
6.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ, розраховані виходячи із суми нарахованих відсотків	732	641	180
7.	Нараховано відсотки, що підлягають отриманню за векселем, на дату балансу 30.06.2015	373	732	2 160
8.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ, розраховані виходячи із суми нарахованих відсотків	732	641	360
9.	Відображено отримання коштів у розмірі номінальної вартості векселя після пред'явлення його до оплати	311	341	24 000
10.	Відображено отримання відсотків, нарахованих за векселем		373	3 240

Примітка. Розраховано авторами.

Видача і погашення переказного векселя. Переказний вексель містить письмовий наказ однієї особи (юридичної чи фізичної) другій особі сплатити в зазначений строк визначену суму грошей третій особі. Реквізити переказного векселя: назва «переказний вексель», яка включена до тексту документа і висловлена тією мовою, якою цей документ складений;

безумовний наказ сплатити визначену суму грошей; найменування особи, яка повинна платити (трасат); зазначення строку платежу; зазначення місця, в якому повинен бути здійснений платіж; найменування особи, якій або за наказом якої повинен бути здійснений платіж; зазначення дати і місця складання векселя; підпис особи, яка видає вексель (трасант) [2]. На

момент видачі переказного векселя особа, зазначена у векселі як трасат, повинна мати перед трасантом зобов'язання, сума якого має бути не меншою, ніж сума платежу за векселем [4].

Розглянемо відображення в обліку операцій з переказним векселем (видача, погашення) на прикладі. Так, підприємство-продавець (векселедержатель-1) відвантажило товари на суму 24 000 (у тому числі ПДВ – 4 000 грн) 1 липня 2015 року. Підприємство-покупець (векселедавець) видало продавцю безвідсотковий переказний вексель на повну суму заборгованості. Строк

погашення векселя припадав на 7 листопада 2015 року. Однак векселедержатель-1 передав 3 серпня вексель за індосаментом у забезпечення своєї заборгованості перед іншим підприємцем-постачальником (векселедержателем-2) у сумі 27 960 грн (у тому числі ПДВ – 4 660 грн). Вексель було передано векселедержателю-2 з дисконтом 1 200 грн, усього на суму 22 800 грн (24 000 грн – 1 200 грн), а різницю між вартістю передачі векселя і заборгованістю – погашено грошима.

Платник за векселем сплатив вексельну суму повністю у строки погашення векселя (табл. 4).

Таблиця 4

Облік операцій із переказним векселем (видача, погашення)

№ пор.	Зміст операції	Дт	Кт	Сума
<i>Облік у покупця (векселедавця)</i>				
1.	Оприбутковано товари	281	631	20 000
2.	Відображено податковий кредит із ПДВ	641		4 000
3.	Списано вартість бланка векселя з позабалансового рахунку	-	08	25
4.	Відображено видачу переказного векселя	631	621	24 000
5.	Відображено передачу векселя до акцепту і акцепт векселя платником за векселем	621	361	24 000
6.	Відображено зобов'язання за векселем на позабалансовому рахунку	-	042	24 000
7.	Списано з позабалансового рахунку зобов'язання за векселем після строку погашення векселя платником за векселем	042	-	24 000
<i>Облік у продавця (векселедержателя-1)</i>				
1.	Відображено продаж товарів	361	702	24 000
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641	4 000
3.	Списано собівартість товарів	902	281	19 000
4.	Відображено отримання переказного векселя від покупця	341	361	24 000
5.	Відображено оприбуткування товарів	281	631	23 300
6.	Відображено податковий кредит з ПДВ	641		4 660
7.	Відображено передачу переказного векселя за індосаментом із дисконтом	631	341	22 800
8.	Відображено погашення коштів залишку заборгованості перед іншим підприємством-продавцем (27 960 грн – 22 800 грн)		311	5 160
9.	Списано на витрати звітнього періоду суми дисконту за векселем	952	341	1 200
<i>Облік у продавця (векселедержателя-2)</i>				
1.	Відображено продаж товарів	361	702	27 960
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641	4 660
3.	Списано собівартість товарів	902	281	20 000
4.	Відображено отримання векселя в рахунок погашення частини заборгованості	341	361	22 800
5.	Відображено отримання коштів у погашення залишку заборгованості	311		5 160
6.	Відображено передачу векселя до акцепту і акцепт векселя платником за векселем	341	341	22 800
7.	Відображено нарахування доходу від дисконту за векселем	341	733	1 200
8.	Відображено отримання коштів від платника за векселем	311	341	24 000
<i>Облік у платника за векселем</i>				
1.	Відображено акцепт векселя	631	621	24 000
2.	Відображено погашення векселя	621	311	24 000

Примітка. Розраховано авторами.

Згідно з вимогами податкового законодавства України до 01.01.2015 операції з векселями підлягали оподаткуванню: особливим податком на операції з відчуження цінних паперів, податку на додану вартість і податку на прибуток. Та за результатами податкової реформи внесено зміни, що стосуються порядку оподаткування операцій цього типу.

Відповідно до Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII [8], який набрав чинності 01.01.2015: справляння особливого податку на операції з відчуження цінних паперів було відмінено.

Розглянемо податковий облік у векседедавця. Векседедавець, відповідно до пункту 189.7 статті 189 По-

даткового кодексу України, у разі якщо платник податку здійснює операції постачання товарів або ж послуг, що є об'єктом оподаткування, під забезпечення боргових зобов'язань покупця, що надані платникові податку у формі векселя (простого чи переказного), що випущений покупцем чи третьою стороною, базую оподаткування є договірною вартістю товарів і послуг, що були продані.

Відповідно до пункту 189.7 статті 189 Податкового кодексу України, якщо за номіналом векселя нараховано дисконт (або ж інші знижки), податкові зобов'язання з ПДВ, що виникли внаслідок операції продажу, не підлягають зменшенню. Проте в разі видачі покупцем процентного векселя податкові зобов'язання з ПДВ нараховуються на договірну вартість товарів

(послуг), причому сума має бути збільшеною на суму нарахованих відсотків.

При цьому номінальна вартість векселя не є об'єктом податкових зобов'язань із ПДВ.

Відповідно до змін податкової реформи, починаючи з 01.01.2015 для обчислення податку на прибуток потрібно визначати річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), розрахований за правилами бухгалтерського обліку за останній рік (пункт 134.1.1, стаття 134 Податкового кодексу України). У разі, якщо сума такого доходу не перевищує двадцяти мільйонів гривень, як об'єкт оподаткування платник податків має право приймати фінансовий результат до оподаткування, що визначений відповідно до правил Національних стандартів бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності. У разі, якщо фінансовий результат до оподаткування, що сформований відповідно до правил Національних стандартів бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності, дорівнюватиме чи перевищуватиме 20-мільйонну суму, треба здійснити всі податкові коригування, передбачені розділом III Податкового кодексу України. При цьому, якщо платник податку має право на те, щоб не коригувати фінансовий результат, необхідно прийняти відповідне рішення і повідомити податкові органи щодо ухваленого рішення і зазначити в податковій декларації. Рішення не може підлягати зміні протягом року.

Отже, платники податку на прибуток, граничний розмір доходу до оподаткування яких не буде перевищувати граничного критерію, повинні лише слідкувати за правильністю обчислення такого доходу відповідно до правил бухгалтерського обліку (Національних стандартів бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності). Сума такого фінансового результату і буде об'єктом оподаткування з метою обчислення податку на прибуток, у векседавця в сумі такого фінансового результату буде враховано відсотки до сплати, нараховані відповідно до номіналу векселя, і врахований дисконт за векселем.

В іншому разі, коли дохід до оподаткування зрівнявся із сумою двадцяти мільйонів або ж перевищив це значення: для таких платників потрібно, перш за все, сформулювати свій фінансовий результат відповідно до правил бухгалтерського обліку, потім треба здійснити коригування (збільшення або зменшення) відповідно до правих розділу III Податкового кодексу України. Відповідно до пункту 141.2.3 статті 141 – платники податку повинні окремо визначати фінансовий результат від продажу або іншого відчуження цінних паперів звітного періоду відповідно до Національних правил бухгалтерського обліку або ж згідно з Міжнародними стандартами. Та це правило не поширюється на «векседавців, заставодавців та інших осіб, що видали цінний папір, під час видачі та погашення таких цінних паперів» (пункт 141.2.6), під час здійснення операцій випуску і погашення векселя векседавці не повинні окремо від фінансового результату від решти операцій формувати фінансовий результат від проведення операцій із цінними паперами.

Згідно з пунктом 140.1 статті 140: під борговим зобов'язанням для цілей цього пункту слід розуміти «зобов'язання за будь-якими кредитами, позиками, депозитами, репо-операціями, зобов'язання за договорами фінансового лізингу та іншими запозиченнями незалежно від їхнього юридичного оформлення». Оскільки вексель є борговим цінним папером, на нього поширюються спеціальні відсоткові обмеження відповідно до пункту 140.2 статті 140, відповідно до якої «для платника податку, у якого сума боргових зобов'язань, визначених у пункті 140.1 цієї статті, що виникли за операціями з пов'язаними особами-нерезидентами, перевищує суму власного капіталу більш ніж у 3,5 раза (для фінансових установ та компаній, що займаються виключно лізинговою діяльністю, – більш ніж у 10 разів), фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму перевищення нарахованих у бухгалтерському обліку процентів за кредитами, позиками та іншими борговими зобов'язаннями над 50 відсотками суми фінансового результату до оподаткування, фінансових витрат і суми амортизаційних відрахувань за даними фінансової звітності звітного податкового періоду, в якому здійснюється нарахування таких процентів». При цьому сума боргових зобов'язань і власного капіталу для цілей цього пункту визначається як середнє арифметичне значень боргових зобов'язань і власного капіталу на початок та кінець звітного податкового періоду з урахуванням процентів.

Крім того, згідно з пунктом 140.3 статті 140, «проценти, які перевищують суму обмеження, визначеного пунктом 140.2 цієї статті, які збільшили фінансовий результат до оподаткування, зменшують фінансовий результат до оподаткування майбутніх звітних податкових періодів у сумі, зменшеній щорічно на 5 відсотків до повного її погашення з урахуванням обмежень, встановлених пунктом 140.2 цієї статті». Нараховані раніше відсотки беруть участь у визначенні об'єкта оподаткування згідно з пунктом 20 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України.

Облік у векселедержателя: продавець у звичайному порядку нараховує податкові зобов'язання за проданими товарами (наданими послугами), виписує податкову накладну і реєструє відповідно до пункту 189.7 статті 189 Податкового кодексу України, але дисконт та інші знижки, що нараховані за номіналом векселя, не зменшують ці податкові зобов'язання. Та в ситуації видачі процентного векселя податкові зобов'язання з ПДВ у векселедержателя нараховуються на договірну вартість товарів (послуг), що збільшена на суму відсотків, які нараховуються на номінал векселя.

Відповідно загальні норми III розділу ПКУ розповсюджуються і на векселедержателя. Векселедержатель, у якого річний дохід від будь-якої діяльності (мінус непрямі податки), розрахований за правилами бухгалтерського обліку, не перевищує двадцяти мільйонів гривень за останній звітний рік, податком на прибуток буде оподатковуватись фінансовий результат, що визначений за правилами Національних стандартів бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності (пункт 134.1.1 статті 134 Податкового кодексу України).

Та якщо дохід до оподаткування, розрахований відповідно до правил бухгалтерського обліку, дорівнює або ж перевищує двадцять мільйонів гривень, необхідно враховувати такі пункти Податкового кодексу України. Платники податку окремо визначають загальний фінансовий результат від продажу або ж іншого відчуження цінних паперів звітного періоду (пункт 141.2.3 статті 141). Відповідно до пунктів 141.2.1 і 141.2.2 статті 141 вказано правила роботи із загальним фінансовим результатом до оподаткування в цілому по підприємству: передбачено, що фінансовий результат до оподаткування має бути збільшено на збиток, а потім зменшено на прибуток від операцій з окремими цінними паперами.

Пункти 141.2.4 і 141.2.5 статті 141 регулюють питання щодо перенесення збитків від операцій із цінними паперами попередніх років: збитки попередніх років зменшують фінансовий результат від операцій із цінними паперами поточного періоду, та в разі, якщо такий фінансовий результат буде позитивним: відбувається збільшення фінансового результату до оподаткування, що сформований за іншими операціями. Якщо фінансовий результат від операцій із цінними паперами буде мати від'ємне значення, то він переноситься на зменшення фінансового результату від операцій із цінними паперами в наступних роках.

Згідно з пунктом 141.2.6 статті 141 Податкового кодексу України, ці положення не поширюються на «репо-операції, операції з урахування векселів, інші операції з цінними паперами, які відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку визнаються кредитними».

Отже, у будь-якому разі, якщо вексель отримано від векселедавця і він погашається за номіналом, об'єкт оподаткування, сформований за операціями, що не є операціями з цінними паперами, збільшується на нуль.

Висновки. Обіг векселів у господарській діяльності України регулюється спеціальними законодавчо-нормативними документами. Виходячи із цього вексель складається суворо відповідно до вимог, установлених законодавством до його форми і змісту. Вексель належить до числа формальних документів, тобто дійсність векселя визначається його формою.

Велика кількість реквізитів та особливі вимоги до оформлення підвищують ризик визнання векселя недійсним і можуть скасувати можливість пред'явлення його до платежу, за умови неправильного заповнення можуть перетворити вексель на звичайний, а не цінний папір, а операції за ними, відповідно, визнають нелегітимними. Тому з метою уникнення непорозумінь, які можуть виникнути між векселедавцем і векселедержателем, доцільно звертати особливу увагу на процес оформлення векселя і документів, які супроводжують його видачу, передачу чи пред'явлення до платежу, а в окремих випадках – залучати до цього процесу кваліфікованих фахівців.

Існує позитивна роль вексельних операцій для суб'єктів господарської діяльності, особливо в період кризового стану економіки, оскільки векселі не знецінюються, в обігу перебувають визначений договором час, скорочують потреби в готівці, зменшують витрати кругообороту капіталу підприємства і прискорюють його.

Здійснення вексельних операцій було б неможливим без створення законодавчо-нормативного регулювання, яке, з одного боку, гарантує можливість більш широкого застосування таких операцій, а з другого – безумовне стягнення вексельного боргу. Однак варто зазначити, що законодавчо-нормативна база з питань вексельного обігу в Україні є складною і несистематизованою, а подекуди має суперечливий характер, тому вимагає подальшого вдосконалення, систематизації та гармонізації з європейською і світовою практикою регулювання вексельного обігу.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків» від 17.07.2015 № 655-VIII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/655-19>.
2. Закон України «Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі» від 06.07.1999 № 826-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/826-14>.
3. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
4. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.2001 № 2374-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.
5. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми виготовлення вексельних бланків» від 03.09.2013 № 1681 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1639-13>.
6. Указ Президента України «Про сплату державного мита за вексельні бланки» від 02.11.1993 № 504/93 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/504/93>.
7. Порядок ведення Реєстру виданих векселів : затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 03.07.2003 № 296 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0708-03>.

8. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
9. Вінокуров Д. Вексель та вексельний обіг / Д. Вінокуров, А. Клименко, І. Басова. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Харків : Фактор, 2008. – 384 с.
10. Коцупатрий М. М. Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» / М. М. Коцупатрий, С. І. Ковач, К. В. Безверхий. – Київ : КНЕУ, 2015. – 196 с.
11. Левицька С. О. Облік і звітність в оподаткуванні : підручник / С. О. Левицька, С. В. Свірко, О. О. Осадча. – Рівне : НУВГП, 2013. – 298 с.
12. Хомутенко В. П. Оподаткування суб'єктів господарювання : навч. посіб. / [В. П. Хомутенко, І. С. Луценко, А. В. Хомутенко, О. Г. Волкова] ; за заг. ред. В. П. Хомутенко. – Одеса : «ВМВ», 2014. – 418 с.
13. Кушина О. Вексель як засіб розрахунків: правові та облікові нюанси. Безготівкові розрахунки: правова природа та облікова специфіка / О. Кушина // Збірник систематизованого законодавства. – 2015. – № 3. – С. 162–167.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo zmenshennia podatkovoho tysku na platnykiv podatkov» vid 17.07.2015 № 655-VIII [Law of Ukraine «On Amendments to the Tax Code of Ukraine on reducing the taxburden on taxpayers» from Yuly 17. 2015, № 655-VIII]. (n. d.). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/655-19> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro pryiednannia Ukrainy do Zhenevskoi konventsii 1930 roku, yakoiu zaprovadzheni Unifikovani zakon pro perekazni vekseli ta prosti vekseli» vid 06.07.1999 r. № 826-XIV [Law of Ukraine «On Ukraine's accession to the Geneva Convention of 1930, which introduced a Uniform Law on Bills of Exchange and Promissory Notes» from July 6. 1999, № 826-XIV]. (n. d.). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/826-14> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro tsinni papery ta fondoviy rynok» vid 23.02.2006 r. № 3480-IV [The Law of Ukraine «On securities and stock market» from February 23 2006, № 3480-IV]. (n. d.). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro obih vekseliv v Ukraini» vid 05.04.2001 r. № 2374-III [The Law of Ukraine «On circulation of bills in Ukraine» from April 5. 2001, № 2374-III]. (n. d.). zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14> [in Ukrainian].
5. Rishennia Natsionalnoi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vymohy do standartnoi (typovoi) formy vyhotovlennia vekselnykh blankiv» vid 03.09.2013 № 1681 [The decision of the National Commission on Securities and Stock Market «On Approval of the requirements of the standard (default) forms manufacturing bill of forms» from September 3. 2013, № 1681]. (n. d.). zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1639-13> [in Ukrainian].
6. Ukaz Prezidenta Ukrainy «Pro splatu derzhavnogo myta za vekselni blanky» vid 02.11.1993 r. № 504/93 [Decree of the President of Ukraine «On state duty payment by bill blanks» from November 2. 1993, № 504/93]. (n. d.). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/504/93> [in Ukrainian].
7. Poriadok vedennia reiestru vydanykh vekseliv, zatverdzhenyi rishenniam Derzhavnoi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku vid 03.07.2003 r. № 296 [Conduct issued by the Register of bills approved by the State Commission on Securities and Stock Market from July 3. 2003, № 296]. (n. d.). zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0708-03> [in Ukrainian].
8. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo podatkovoi reformy» vid 28.12.2014 r. № 71-VIII [Law of Ukraine «On Amendments to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts of Ukraine on tax reform» from December 28. 2014, № 71-VIII]. (n. d.). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71> [in Ukrainian].
9. Vinokurov, D., Klymenko, A., & Basova, I. (2008). Veksel' ta veksel'nyy obih [Bill and circulation of bills]. (2nd., rev.). Kharkiv : Faktor [in Ukrainian].
10. Kotsupatryy, M. M. (2015). Oblik i zvitnist' v opodatkuванні u skhemakh i tablytsyakh [Accounting in taxation schemes and tables teach. guidances. for the studio.]. Kyiv : KNEU [in Ukrainian].
11. Levyts'ka, S. O., Svirko, S. V., & Osadcha, O. O. (2013). Oblik i zvitnist' v opodatkuванні [Accounting in taxation]. Rivne : NUVHP [in Ukrainian].
12. Khomutenko, V. P. (Eds.), Lutsenko, I. S., Khomutenko, A. V., & Volkova, O. H. Opodatkuвання sub'yektiv hospodaryuvannya [Taxation of undertakings]. Odesa : «VMV» [in Ukrainian].
13. Kushyna, O. (2015). Veksel' yak zasib rozrakhunkiv: pravovi ta oblikovi nyuansy Bez-hotivkovy rozrakhunky: pravova pryroda ta oblikova spetsyfika [Bill as a means of payment, accounting and legal nuances Cashless payments, accounting and legal nature specifics]. Zbirnyk systematyzovanoho zakonodavstva – Systematic Collection law, 3, 162–167 [in Ukrainian].